

Förkortningar i löpande text: KTR (Kommunala tillgänglighetsrådet), FRE (Funktionsrätt Enköping), RFD (Rådet för delaktighet).

AKTUELLT FRÅN STYRELSEN

Ordförande har ordet

Vårt intressepolitiska arbete i FRE går ut på att nå visionen att *alla, oavsett funktionsnedsättning, kan leva och delta i samhället på samma villkor som andra.*

Det arbetet pågår inte bara hos oss, utan även hos andra aktörer i samhället. I det arbetet föds många för oss nya begrepp, som vi behöver bli bekanta med och använda i våra diskussioner om ett tillgängligt samhälle för alla. Här är två viktiga, som om vi tar dem till oss, kan förändra vårt sätt att både tänka och argumentera.

Grunden till det nationella målet för funktionshinderspolitiken är ***FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.***

Konventionens artikel 2 beskriver universell utformning som design av produkter, miljöer, program och tjänster. Dessa ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning. Arbetet med universell utformning ska inte utesluta att personer med funktionsnedsättning får nödvändiga hjälpmedel.

En bänk för alla finns vid den nya spången längs Dyarna.

Enligt konventionens artikel 4 ska det offentliga också genomföra samt främja forskning och utveckling av universellt utformade produkter och tjänster.

Följande text är hämtad från Wikipedia:

”**Universell utformning** betyder sådan utformning av produkter, miljöer, program och tjänster att de ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning eller specialutformning. Det är en förutsättning för att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i samhället på lika villkor som andra. Sedan 2017 är det ett av målen för svensk funktionshinderpolitik. Begreppet förstärker vikten av [tillgänglighet](#) och [användbarhet](#). Universell utformning är även en bärande princip i den svenska politiken för gestaltad livsmiljö, det vill säga politiken för arkitektur, form och design.

Universell utformning är ett begrepp som hör hemma på den strukturella samhällsnivån till skillnad från individnivån. Därmed är universell utformning en aspekt av hur samhället ordnas för alla, till skillnad från särlösningar för enskilda individer.

Universell utformning är en hörnsten i arbetet för att främja [funktionsrätt](#) i samhället.

Goda exempel på universell utformning kan vara produkter som började som särlösningar, men var så bra att de blivit standardlösningar, som fjärrkontrollen, engreppsblandare i vattenkranar eller nigande fordon.

Design för Alla (Design for All) är en designfilosofi som syftar till att en produkt eller en tjänst kan användas av så många som möjligt utan behov av speciella anpassningar. Nära besläktat med begreppet *Design för Alla* är konceptet *inkluderande design* eller [Universell design](#). Begreppet *Design för Alla* har sitt ursprung i arbetet med att skapa [tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning](#), där målet är ett samhälle utan hinder som ger fördelar till en större del av befolkningen. *Design för Alla* har pekats ut av Europeiska kommissionen som en framkomlig väg för att uppnå mer användarvänlighet i Europa.

Design för Alla handlar om att säkerställa att miljöer, produkter och tjänster fungerar för personer i alla åldrar och funktionsförmågor i olika situationer och under varierande omständigheter. Design för alla är en fråga som kan appliceras brett (mainstream), inte minst på grund av den åldrande befolkningen i Europa som behöver marknadsanpassade lösningar. Enkelt att använda, tillgängligt och billigt är krav på produkter och tjänster som ökar livskvaliteten för alla medborgare. Att få med *Design för Alla* tidigt i en designprocess är mer kostnadseffektivt än att göra justeringar när en lösning redan finns på marknaden.”

Anneli Djurklou, ordförande

AKTUELLT OM VALET 2022

Politikermöten på Sommarro

Så är vi då igång med mötena med de politiska partierna inför valet. Än så länge har vi "grillat" moderater och centerpartister. Båda skickade sina ordförande till Sommarro. Av förklarliga skäl så blir de frågor som lyfts och diskuteras väldigt likartade då det känns viktigt för FRE att kunna göra en jämförelse .

Båda partierna uttrycker att de känner för våra frågor samtidigt som de inte är speciellt konkreta. Det mest konkreta som hittills framkommit är att båda har gjort anteckningar som de kommer att diskutera med sina partier. Dock har båda sagt sig vara intresserade av att skapa ett parkeringssystem som är mer generöst med tillstånden än det nuvarande. Vidare har centern i sitt handlingsprogram som mål att ta bort den medföljaravgift som lagts på vid färdtjänsten. Samt att båda sagt sig vara positiva till att en "kundundersökning" görs avseende färdtjänst och parkeringstillstånd.

Intresse för våra problem med möteslokaler är de mycket medvetna om men någon förslag till lösning kan inte skönjas. Hela tiden bemöts vi med en så sympatisk inställning till våra frågor, som riskerar att skapa en känsla av att slå in öppna dörrar, men som slutar i intet.

Janne Wigdell

Alla är välkomna till de kommande träffarna med politiker! Vi håller till på Sommarro och varje möte startar kl 17. Se datum i Kalendariet.

AKTUELLT FRÅN MEDLEMSFÖRENINGAR

FUB, Föreningen för barn, unga och vuxna med intellektuell funktionsnedsättning

Ordförande har deltagit vid Länsstyrelsens Val-webbinarium 29 mars **Jämställda och jämlika val**. Uppsala län har högt valdeltagande men tyvärr inte bland personer med IF, intellektuella funktionsnedsättningar. I FUBs målgrupp röstar endast 6-8 av 10, gäller hela landet. Kanske det har viss betydelse att omyndigförklaringen togs bort så sent som 1989 och de först då fick rösträtt. **Skolvalet** vill nu nå ut till fler, som särskolor och yrkesprogram. 4 skolor deltog i Enköping 2018. FUB har i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan startat en studiecirkel **"Mitt val"**. Vi hoppas öka intresset för demokratifrågor. Deltagarna i cirkeln medverkar också i en studie om röstdeltagande som Uppsala universitet ansvarar för.

Vid **Funkisriksdagen** 18 maj deltog ordföranden och två representanter för Inre Ringen Enköping. Dagen var ett samarbete mellan FUB och riksdagspolitiker från socialutskottet. Seminarierna hölls i Andrakammarsalen så vi hade verkligen ett historiskt möte i historisk miljö.

HRF, Hörselskadades förening

Slingkollarna har rivstartat med kontrollerna av hörslingor. Efter många samtal och bra planering av ansvariga för kyrkorna i Trögde pastorat, kunde gruppen kontrollera slingorna i sex kyrkor samma dag, samtliga godkändes! Därefter har vi kontrollerat sex kyrkor i Fjärdhundra som också de godkändes, och med särskilt gott betyg till Torstuna kyrka som fick kommentaren "fantastiskt ljud i hela kyrkan". Alla slingkontroller redovisas på vår hemsida www.hrf.se/enkoping/slingkollen

Vårt riksförbund firade i helgen 101 år. Ca 150 deltagare fanns på plats, och de som inte hade möjlighet att vara med kunde följa några av föreläsningarna på webben, där de ligger kvar ett tag till.

Intressant för yrkesverksamma var Sarah Granbergs föreläsning om hur man undersökt friskfaktorer som leder fram till ett hållbart, hörselsmart arbetsliv.

Vi fick också ta del av en föreläsning med Erik Hedin, samordnare för digital tillgänglighet på SVT, om hur de arbetar med att skapa och tillgängliggöra funktionen Tydligare tal på SVT Play. Den som upplever problem med bakgrundsljud kan istället se program på SVT Play där man kan välja funktionen Tydligare Tal (använd sökfunktionen).

Ett annat sätt att underlätta för att höra t ex på webben, är att använda automatisk undertextning, som Stina Biärsjö, "tillgänglighetsevangelist" på Microsoft, berättade om. Dels finns t ex möjlighet att använda undertext när man visar en

Förbundsordförande Mattias Lundkvam inledde 101-årsfirandet med att berätta om Gerda Meyerson som startade föreningen.

powerpointpresentation, vilket vi fick en demonstration av under föredraget. Allt som Stina Bjärsjö sade visades i en textremsa ovanför hennes bildspel. En bra mikrofon var ett krav, och det enda som det var problem med var personnamn. Samma funktion kan användas i Teams webbmöten, vilket undertecknad har provat flera gånger med mycket bra resultat.

Alla föredrag kan ses här: <https://hrf.se/engagera-dig/hrf-100/grattishrf/>

Nyhet från SVT: Extraordinära nyheter ska alltid teckenspråkstolkas

Klippt från hrf.se

Nu har SVT beslutat att extraordinära nyhetssändningar inte bara ska textas, utan också parallellsändas med teckenspråkstolkning.

– Bra, SVT! Att alla kan ta del av nyheterna handlar om trygghet, säkerhet och allas lika värde, säger HRFs förbundsordförande, Mattias Lundekvam.

Numera textas i stort sett allt som sänds i SVT, tack vare HRF. Textning har blivit en självklarhet i public service-tv. Otextat är undantag, och då oftast på grund av tekniska problem.

SVTs företagsledning har beslutat att vid extraordinära nyhetslägen, då program i SVT1 bryts för nyhetssändning, ska SVT inte bara texta, utan också parallellsända teckenspråkstolkning i SVT2.

Sedan den 24 februari har det varit en mängd extraordinarie nyhetssändningar i SVT, med både textning och teckenspråkstolkning. När nu valrörelsen står för dörren konstaterar SVT att nyhetstrycket kommer fortsätta vara stort.

– De senaste årens händelser har skapat en helt ny mediasituation som ställer höga krav. Det är viktigt att alla kan följa nyhetsläget i SVT, och tillgänglighetstjänsterna utvecklas ständigt för att bli ännu bättre, skriver SVT i ett pressmeddelande.

– Parallellsänd teckenspråkstolkning i SVT2 vid högsta nyhetsläge är ytterligare ett steg framåt.

Astma- och Allergiföreningen

Astma- och Allergiförbundets kongress 2022

Kongressens uttalade:

Astma och Allergiförbundet ska verka för inrättande av ett svenskt allergiprogram. Tre miljoner svenskar har rätt till adekvat vård för sina allergiska sjukdomar. Vi kan minska och mildra allergier. Därför kräver Astma och Allergiförbundet:

- Nationella riktlinjer
- Mer forskning
- Fler allergologer
- Kompetensutveckling i vården
- Mer kunskap i samhället

Svensk vård behöver bli bättre för att möta de behov som finns. Allergisjukdomar är Sveriges största kroniska folksjukdom. Det kan inte längre ignoreras. Sveriges riksdag, regering och samtliga regioner behöver adressera behoven och säkerställa en bra, tillgänglig och jämlik allergivård.

Hela Lillsidan lever, 21 maj

Hörselskadades förening, Reumatikerna och HjärtLung-föreningen deltog under dagen med informationsbord. Det var en blåsig dag så vi var glada att få våra bord placerade lite i lä för vinden från väggen av Västerledsaffären.

Det var mindre med besökare jämfört med Västerledsdagen där vi tidigare deltagit. Kanske påverkade vädret till att färre personer besökte Lillsidan.

Vid HRF-bordet hade vi rätt många besökare, tyvärr så kan språket vara ett hinder för kommunikation. Elsie och jag fick öva oss på att prata engelska.

En annan situation löste sig med hjälp av en liten dotter som kunde tolka till sina föräldrar så att de förstod informationen om föreningen.

Vi får hoppas att nästa års dag på Lillsidan bjuder på bättre väder.

Tilda Holstius, HRF Enköping Håbo

Bild från HRFs och FREs informationsbord vid Västerledsdagen 2019

AKTUELLT INOM KOMMUNEN

Nya skolan på Lillsidan

FRE fick en inbjudan om att ta del av en information om planeringen av den nya skolan på Lillsidan som ska ersätta nuvarande Enöglaskolan/ Västerledsskolan. Vi var tre personer från FRE, Anneli, Tilda och Lena.

Kommunen har tidigare beslutat att en kommunal F-9-skola och grundsärskola ska byggas intill de lokaler som utgör dagens Enöglaskola.

Vi fick se skisser med förslag på hur skolan och utemiljön ska utformas. Skisserna visade en byggnad i tre olika sektioner med en öppen atriumdel i varje och tre våningar i den högsta delen. Atriumdelen ska även kunna användas för undervisning.

Skolbyggnaden är placerad längs Västerleden och skolverksamheten kan därför fortsätta i de nuvarande lokalerna under tiden som den nya skolan byggs. En idrottshall med fritidsgård planeras att ligga nära skolan, längs Doktor Westerlunds gata.

Grundsärskolan byggs som en integrerad del av den nya skolan. Entrén till grundsärskolan blir från Västerledsgatan för att underlätta lämning och hämtning med bil/taxi. Övriga elever kommer att ha entré från Doktor Westerlunds gata. Idag är kommunens grundsärskola uppdelad på Enöglaskolan och Bergvretensskolan men nybygget innebär att all verksamhet samlas i samma skola.

Utemiljön har många olika platser med redskap och lekytor blandat med gröna ytor där buskar ger en avskildhet men samtidigt är låga för att ge skolpersonal möjlighet till en överblick som ökar tryggheten. Där planeras också en yta som kan användas för undervisning utomhus, teater eller liknande aktiviteter.

Innemiljön har många öppna och flexibla ytor. Man vill utnyttja lokalerna maximalt och därför har man ämnesrum istället för egna klassrum. Vi påpekade behovet av egna rum för att ge lugnare studiemiljö. Men eftersom det betyder att flera rum då står oanvända när eleverna har specialämnen blir det större kostnader och har därför prioriterats bort.

De föredragande berättade att man tagit del av våra tidigare synpunkter när både Munksundsskolan och Westerlundska gymnasiet planerades, och såg det som ett viktigt underlag när det här förslaget utarbetades.

Exempel från Munksundsskolan, på hur man kunde få bättre studiero med hjälp av tygskärmar.

Härnäst ska kommunen besluta att starta investeringen i Lillsidansskolan. Det beslutet tas både i berörda nämnder, i kommunstyrelse och i kommunfullmäktige eftersom det rör sig om en stor investering.

AKTUELLT INOM FUNKTIONSRÄTT SVERIGE

Funktionsrättsbyrån

Funktionsrättsbyrån är ett projekt med stöd från Arvsfonden med fokus på att stärka vuxna med funktionsnedsättning att tillvarata sina rättigheter. Vår värdegrund är mänskliga rättigheter och särskilt FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, Funktionsrättskonventionen.

Du som är vuxen med en funktionsnedsättning är välkommen att kontakta oss. Om du behöver hjälp av en anhörig för att berätta och ställa frågor till rådgivningen går det också bra. Då kan din anhöriga ringa eller skriva till Funktionsrättsbyrån.

Telefon 010-898 50 90

Vi har telefontid på helgfria **måndagar klockan 13–16** och **onsdagar klockan 9–12**.

OBS telefonrådgivningen är stängd den 25 maj och den 6 juni.
Rådgivningen per telefon och epost har sommarstängt från och med 20 juni.
Välkommen tillbaka den 21 augusti.

Epost kontakt@funktionsrattsbyran.se

Målet är att svara på din epost inom en vecka,

Funktionsrättsbyråns två rådgivare har kompetens inom socialt arbete och juridik. Vi lyssnar på dig och vi pratar inte med någon utomstående om det du berättar för oss. Vi kan:

- informera om rättigheter och funktionsrätt,
- hjälpa dig att prioritera problem,
- stödja dig i att förstå beslut och dokument från myndigheter
- hänvisa till andra som kan ge dig mer hjälp.

Vi som arbetar i rådgivningen har inte möjlighet att träffa dig som söker råd. Det betyder också att vi inte kan följa med dig på möten eller vara ditt ombud i kontakt med till exempel myndigheter och domstolar. Vi ger råd som hjälper dig att söka stöd eller att överklaga ett beslut men vi kan inte skriva texten.

När du kontaktar vår rådgivning behandlar vi vissa av dina personuppgifter för att kunna ge goda råd. Vi samlar även in data utan direkta personuppgifter för att kunna skapa ett kunskapsunderlag och bättre intressepolitisk påverkan. Det finns mer information om [Funktionsrättsbyråns personuppgiftspolicy](#).

SOMMARRO

Sommarro i slutet på maj!

Nu är det ljuvligt på Sommarro, i alla fall de dagar det inte regnar och blåser in från viken.

Det är många som hittar ut till en avkopplande stund i trädgården med kaffe och bröd från serveringen.

Flera föreningar och studiecirkelar har säsongsavslutning på Sommarro och var och varannan kväll är det politikerträffar inför valet i höst. Se kalendariet för kommande träffar.

Åren innan pandemin bjöd Sommarro in till midsommarfirande med jordgubbstårta och folkdansuppvisning. Den traditionen återupptar vi år. Jordgubbstårta serveras från kl 14 och Enköpings Folkdansgille avslutar sin midsommarturné hos oss ca kl 16. Annons med mer exakt klockslag kommer i EP.

Veckan efter midsommar startar DHR med sina onsdagskvällar med underhållning och kaffe med smörgås.

Förra året hade vi en Hantverksmessa, som många uppskattade, så vi planerar en uppföljning på den dagen den 20 augusti. Är du intresserad hör av dig till FRE för närmare information.

Det känns tjatigt att ta upp det igen, men det finns flera möjligheter att hjälpa till på Sommarro och i serveringen. Alla föreningar har inte ännu anmält sitt intresse. Kontakta Maud på 070 768 58 38 om du eller din förening känner att ni vill hjälpa till.

De som vill hjälpa till att klä midsommarstången är välkomna efter lunch på torsdagen den 23 juni.

*Trevlig Sommar
önskar
redaktionskommittén och
FREs styrelse*

KALENDARIUM

Aktuella möten den närmaste tiden. Se [hemsidan](#) för fullständig kalender där också kommunens nämndmöten finns med.

VÅREN 2021

30 maj Politikermöte på Sommarro:
Liberalerna
1 juni Politikermöte på Sommarro:
Kristdemokraterna
8 juni Politikermöte på Sommarro:
Miljöpartiet
13 juni Kommunfullmäktige
15 juni Politikermöte på Sommarro:
Sverigedemokraterna
20 juni Politikermöte på Sommarro:
Vänsterpartiet
22 juni Politikermöte på Sommarro:
Nystart Enköping
27 juni Politikermöte på Sommarro:
Socialdemokraterna

HÖSTEN 2022

26 aug FREbladet nr 6
11 sept Valdagen
17 sept Sommarro stänger
27 sept Ordförandemöte
30 sept FREbladet nr 7
13 okt KTR
17 okt Kommunfullmäktige (ny)
28 okt FREbladet nr 8
1 nov Ordförandemöte
14 nov Kommunfullmäktige
17 nov KTR
25 nov FREbladet nr 9
12 dec Kommunfullmäktige

Förkortningar:

KTR = Kommunala tillgänglighetsrådet, FRE = Funktionsrätt Enköping, RFD = Rådet för delaktighet.

Funktionsrätt Enköping Källgatan 1B 749 35 Enköping Telefon 0708-653 402 (Anneli D) E-post funktionsratt.enkoping@gmail.com Webbplats www.hsoenkoping.com	Redaktör: Anneli Djurklou Redaktionskommitté: Maud Sundqvist, Lena Thorén.

Nästa nr: fredag 26 augusti
Manusstopp: måndag 22 augusti

Texter/Information: Redaktionskommittén ansvarar för texter som saknar signatur.